

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 111/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti J. B., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. P. H., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre porušenie jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 31/98 na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 31/98 **p o r u š i l** základné právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 31/98 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. J. B. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania J. B. v sume 13 902 Sk (slovom trinásťtisícdeväťstodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ing. P. H., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti J. B. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 111/04-18 zo 7. apríla 2004 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť (z 8. februára 2004) J. B., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ing. P. H., Advokátska kancelária, K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 31/98.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu uviedol, že sa žalobou z 29. decembra 1997 domáhal spolu s ďalšími dvoma žalobcami – M. T., bytom K., a Š. B., bytom K. (ďalej len „žalobkyňa v II. rade“ a „žalobca v III. rade“, alebo „žalobcovia“) na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) proti Ministerstvu pôdohospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) uspokojenia pohľadávky vo výške 283 050 Sk s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Krajský súd postúpil 5. marca 1998 predmetnú vec okresnému súdu, kde je táto vedená pod sp. zn. 9 C 31/98.

Okresný súd podľa právneho zástupcu sťažovateľa konal vo veci až po troch rokoch, keď v marci 2001 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podanie návrhu na začatie konania. Sťažovateľ podľa neho súdny poplatok v lehote určenej okresným súdom zaplatil. Okresný súd pokračoval v konaní po ďalších dvoch rokoch (28. marca 2003), keď vyzval na zaplatenie súdneho poplatku žalobcov. Podľa právneho zástupcu sťažovateľa žalobcovia na základe výzvy okresného súdu *„svoju časť súdneho poplatku riadne a včas a na správnu adresu uhradili“*. Okresný súd pokračoval v konaní až na základe sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní zo 17. decembra 2003 adresovanej predsedovi okresného súdu, avšak zmätočne, pretože uznesením z 12. januára 2004 konanie vo veci žalobcov pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil. Vo vzťahu ku sťažovateľovi, ktorý zaplatil súdny poplatok ešte v roku 2001, je okresný súd stále nečinný a nezačal konať v merite veci.

Po dobe vyše šiestich rokov od podania žaloby dospel sťažovateľ k názoru, že v danom súdnom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku čoho žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Právo J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 9 C 31/98 porušené bolo.

2. *Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 31/98 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.*

3. *J. B. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000,- Sk slovom šesťdesiat tisíc korún, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

4. *J. B. priznáva náhradu nákladov za právne zastúpenie, ktoré mu vznikli v súvislosti s podaním tejto sťažnosti vo výške (...).*“

Žiadosť o priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil tým, že neukončením konania pretrváva u neho stav právnej neistoty, v dôsledku ktorého utrpel nemajekovú ujmu spočívajúcu v pocitoch neistoty, márnosti, krivdy a úzkosti s ohľadom na svoj vek, dĺžku predmetného konania a výšku uplatnenej pohľadávky, ktorej predmetom sú „prostriedky potrebné pre jeho dôstojný život“.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu z 25. februára 2004 vyjadril k sťažnosti sťažovateľa podaním sp. zn. Spr. 2191/03 z 9. marca 2004, v ktorom okrem iného uviedol:

„Návrh na začatie konania bol podaný na miestne a vecne nepríslušný Krajský súd v Košiciach dňa 29. 12. 1997. V súlade s ust. § 104 a ust. § 105 O. s. p. bola vec postúpená Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie. Spis bol doručený tunajšiemu súdu dňa 13. 3. 1998. Konanie je vedené na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 31/98.

Podľa výpisu z NBS zo dňa 29. 6. 1998 bola od JUDr. U. zaplatená suma 400,- Sk zúčtovaná na depozitnom účte D 10/a a pod pol. 159/98.

Konajúca sudkyňa úpravou zo dňa 9. 2. 2001 dala pokyn civilnej kancelárii, aby vyzvala navrhovateľa v 1., 2., 3. rade na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Výzva im bola doručená dňa 22. 2. 2001.

Dňa 2. 3. 2001 oznámil Š. B., že navrhovateľ v 3. rade Š. B. zomrel dňa 25. 11. 1999.

Navrhovateľ v 1. rade J. B. dňa 2. 3. 2001 zaplatil súdny poplatok v sume 3.773,- Sk.

Úpravou zo dňa 4. 4. 2002 sudkyňa doručila návrh na vyjadrenie odporcovi a požiadala Katastrálny úrad Košice o výpis z katastra nehnuteľností. Úprava bola realizovaná kanceláriou dňa 26. 8. 2002.

Po založení požadovaných dokladov dňa 23. 9. 2002 Správou katastra Košice II, sudkyňa úpravou zo dňa 25. 10. 2002 vyzvala navrhovateľa v 2. a 3. rade na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Navrhovateľ v 2. rade výzvu prevzal dňa 2. 4. 2003 a navrhovateľ v 3. rade dňa 3. 4. 2003. Uznesením č. k. 9 C 31/98 zo dňa 12. 1. 2004 súd konanie vo veci navrhovateľa v 2. a 3. rade zastavil. Dňa 12. 2. 2004 boli doručené plné moci na zastupovanie v konaní a podanie JUDr. Ing. P. H. Dňa 25. 2. 2004 sudkyňa dala pokyn na zistenie v podateľni tunajšieho súdu, či boli zaevidované dva krát kolky v hodnote 3.775,- Sk.“

Poukazujúc na uvedené skutočnosti žiadal okresný súd, aby v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie „(...) bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi (zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení) s ohľadom na množstvo vecí vybavovaných v oddelení 9 C popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí.

Zdlhavosť predmetného konania spôsobuje skutočnosť, že návrh bol podaný na nepríslušný súd bez zaplatenia súdneho poplatku splatného s podaním návrhu, taktiež neúmeraná zaťaženosť sudkyne z dôvodu vysokého počtu vybavovaných vecí a nedostatočného personálneho obsadenia Okresného súdu Bratislava I (...)“.

Z uvedených dôvodov navrhol okresný súd, aby ústavný súd v prípade vyslovenia porušenia základných práv sťažovateľa nepriznal finančné zadostučinenie, pretože „súd vo veci bez zaplatenia súdneho poplatku v súlade so zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v platnom znení, nemohol konať. Táto situácia vznikla konaním navrhovateľa v 2. a 3. rade, ktorí nepreukázali zaplatenie súdneho poplatku za návrh (doručenie ceniny na tunajší súd v súlade s Poštovým poriadkom).

V uvedenom podaní okresný súd ústavnému súdu taktiež oznámil, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

V podaní zo 14. mája 2004 sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu doplnil sťažnosť uvádzajúc, že jeho správanie ako účastníka konania nemohlo byť príčinou prierahov v označenej veci. Žalobcovia po doručení výzvy okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku (v dňoch 2. a 3. apríla 2003) promptne reagovali jeho zaplatením 8. a 10. apríla 2003. Okresný súd zostal vo veci nečinný a po deviatich mesiacoch (zrejme pod tlakom sťažnosti na prierahy v konaní zo 17. decembra 2003 podanou žalobcami predsedovi okresného súdu) konanie vo vzťahu k žalobcom kvôli údajnému nezaplateniu súdneho poplatku zastavil. Podľa sťažovateľa okresný súd popiera, že by mu listy žalobcov z 8. a z 10. apríla 2003 s nalepenými kolkovými známkami vo výške vyrubeneho súdneho poplatku boli doručené. Vzhľadom na to, že reklamačný poriadok Slovenskej pošty určuje lehotu šiestich mesiacov na uplatnenie reklamácie, nečinnosť okresného súdu v dĺžke deviatich mesiacov má za následok, že nedoručenie označených zásielok žalobcov už nie je možné reklamovať. Toto posledné obdobie nečinnosti okresného súdu tak má podľa sťažovateľa „*tie najhoršie následky*“ vzhľadom na uplynutie reklamačnej doby.

Právny zástupca sťažovateľa v uvedenom podaní zároveň ústavnému súdu oznámil, že v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci, a vyčíslil uplatnenú náhradu trov konania v sume 13 902 Sk.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Dňa 29. decembra 1997 sťažovateľ spolu so žalobcami podali na krajskom súde žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 283 050 Sk s prísl. proti žalovanému, ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. 17 Rob 810/97.

Krajský súd listom z 5. marca 1998 postúpil podľa § 104a ods. 2 a § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku spisový materiál sp. zn. 17 Rob 810/97 okresnému súdu, kde bola predmetná vec zaevidovaná pod sp. zn. 9 C 31/98. Spis bol okresnému súdu doručený 13. marca 1998.

Vo veci konajúca sudkyňa uložila súdnej kancelárii pokynom z 9. februára 2001 vyzvať žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy okresného súdu. Žalobcom boli výzvy okresného súdu doručené 22. februára 2001.

Listom z 27. februára 2001 doručeným okresnému súdu 2. marca 2001 Š. B. ml., bytom K., okresnému súdu oznámil, že žalobca v III. rade zomrel a on sa stal jeho právoplatným dedičom. V prílohe svojho listu zaslal okresnému súdu úmrtný list, ako aj osvedčenie o dedičstve.

Sťažovateľ súdny poplatok zaplatil 2. marca 2001.

Pokynom zo 4. apríla 2002 nechala vo veci konajúca sudkyňa doručiť podanú žalobu žalovanému spolu s výzvou, aby sa k nej v lehote 15 dní písomne vyjadril, a súčasne vyžiadať od Katastrálneho úradu v Košiciach výpis z katastra nehnuteľností. Žalovanému, ako aj Katastrálnemu úradu v Košiciach boli výzvy okresného súdu (vypravené 26. augusta 2002) doručené 30. augusta 2002.

Dňa 18. septembra 2002 bolo okresnému súdu doručené stanovisko právneho zástupcu žalovaného v predmetnej veci z 12. septembra 2002.

Katastrálny úrad v Košiciach, Správa katastra Košice II, listom zo 17. septembra 2002 zaslal okresnému súdu vyžiadaný výpis z evidencie nehnuteľností, ktorý bol okresnému súdu doručený 23. septembra 2002.

Právny zástupca žalovaného v prílohe svojho listu z 23. septembra 2002 zaslal okresnému súdu splnomocnenie na zastupovanie žalovaného, ktoré bolo okresnému súdu doručené 25. septembra 2002.

Vo veci konajúca sudkyňa nechala pokynom z 25. októbra 2002 opätovne vyzvať žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 15 dní pod následkom zastavenia konania. Výzvy boli vypravené 28. marca 2003. Žalobkyni v II. rade bola výzva doručená 2. apríla 2003 a žalobcovi v III. rade 3. apríla 2003.

Uznesením okresného súdu č. k. 9 C 31/98-28 z 12. januára 2004 bolo predmetné konanie v časti týkajúcej sa žalobcov zastavené. Uznesenie bolo doručené všetkým žalobcom 9. februára 2004.

Listom zo 7. februára 2004 (doručeným 12. februára 2004) advokát JUDr. Ing. P. H., Advokátska kancelária, K., okresnému súdu oznámil, že zastupuje všetkých žalobcov v predmetnom konaní na základe generálnych splnomocnení, ktoré zaslal v prílohe uvedeného listu, a vo svojom ďalšom podaní z toho istého dňa okresnému súdu oznámil, že aj žalobcovia súdny poplatok zaplatili.

Podaním z 20. februára 2004 (doručeným okresnému súdu 25. februára 2004) podal žalobca v III. rade odvolanie proti uzneseniu č. k. 9 C 31/98-28 z 12. januára 2004.

Pokynom súdnej kancelárii z 27. februára 2004 nechala vo veci konajúca sudkyňa overiť zaplatenie súdneho poplatku žalobcami.

Podľa úradného záznamu spísaného 2. marca 2004 pracovníčka okresného súdu splnila pokyn zákonnej sudkyne z 27. februára 2004.

III.

1.1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (II. ÚS 26/95, I. ÚS 10/98, III. ÚS 8/04).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

1. 2. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je sťažovateľom a ďalšími dvoma žalobcami uplatnená pohľadávka na peňažné plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia (žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia). Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o osobitnej skutkovej alebo právnej zložitosti veci.

Prípadná skutková alebo právna zložitosť veci ani nemohla mať v danom prípade vplyv na dosiaľ uplynutú dobu predmetného konania, pretože okresný súd aj napriek uplynutiu viac ako šiestich rokov od postúpenia veci vykonal len prvotné úkony smerujúce k príprave pojednávania a odstráneniu nedostatkov v podmienkach konania, pričom následne rozhodol vo vzťahu k dvom zo žalobcov o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Okresný súd teda dosiaľ meritórne vec neprerokovával.

1. 3. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania prispelo de facto k predĺženiu doby prerokovania uvedenej veci v dôsledku podania žaloby na vecne a miestne nepríslušnom súde (ústavný súd však vzhľadom na viazanosť návrhom v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde posudzoval možné porušenie sťažovateľom označených práv v predmetnom konaní iba v rozsahu, v akom vo veci konal orgán verejnej moci, proti ktorému sťažnosť smerovala, a preto aj k možnému predĺženiu konania v dôsledku správania sťažovateľa prihliadal až od okamihu postúpenia veci okresnému súdu, t. j. od 13. marca 1998) a predovšetkým v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku, v dôsledku čoho bol okresný súd povinný vyzvať sťažovateľa (ako aj ostatných dvoch žalobcov) na odstránenie nedostatku v podmienkach konania splnením si poplatkovej povinnosti (§ 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov).

Nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach návrhu na začatie konania (ktoré bránia súdu konať a rozhodnúť vo veci samej), nezaplatenie súdneho poplatku, nerešpektovanie výziev súdu, prípadne neodôvodnená neúčast' na pojednávaní zo strany účastníka konania namietajúceho porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v súdnom konaní patria medzi okolnosti, na ktoré ústavný súd prihliada pri posudzovaní tvrdenia o porušení označeného základného práva (obdobne napr. II. ÚS 10/01, I. ÚS 55/02).

Na druhej strane ústavný súd opakovane judikoval, že uvedené skutočnosti na strane sťažovateľa majúce vplyv na predĺženie doby konania samy osebe nevyučujú zodpovednosť súdu za zbytočné prieťahy v konaní spôsobené jeho nesprávnym či

neefektívnym postupom, alebo dokonca nečinnosťou (obdobne napr. I. ÚS 47/96, I. ÚS 21/00, III. ÚS 193/03).

Overenie splnenia poplatkovej povinnosti navrhovateľom v konaní a výzvu súdu na zaplatenie súdneho poplatku pritom nemožno považovať za technicky alebo časovo natoľko náročné úkony, aby nimi bolo možné odôvodniť podstatné predĺženie súdneho konania v porovnaní s dobou, ktorú by inak vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu bolo možné považovať za primeranú.

Sťažovateľ navyše po doručení výzvy okresného súdu poplatok v súdom stanovenej lehote zaplatil. Uvedené skutočnosti nenasvedčujú tomu, že by to bolo správanie sťažovateľa, ktoré možno kvalifikovať ako podstatnú príčinu vzniku zbytočných prietáhov v posudzovanom konaní.

1. 4. Ústavný súd preto skúmal existenciu namietaných zbytočných prietáhov v označenom konaní aj použitím ďalšieho kritéria, ktorým bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil, že v období od 13. marca 1998, keď bola okresnému súdu predmetná vec postúpená krajským súdom, do 9. februára 2001, keď zákonná sudkyňa nariadila vyzvať žalobcov na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 15 dní (približne tridsaťpäť mesiacov), nevykonal okresný súd žiadny procesný úkon smerujúci k príprave pojednávania a k následnému meritórnemu prejednaniu a rozhodnutiu predmetnej veci.

Okresný súd bol vo veci rovnako nečinný v období od 10. marca 2001, keď žalobcom uplynula lehota na zaplatenie súdneho poplatku (sťažovateľ súdny poplatok zaplatil 2. marca 2001) stanovená vo výzvach okresného súdu doručených žalobcom 22. februára 2002, do 4. apríla 2002, keď zákonná sudkyňa nariadila doručiť podanú žalobu žalovanému spolu s výzvou, aby sa k nej písomne vyjadril, a súčasne vyžiadať od Katastrálneho úradu v Košiciach podklady potrebné na prerokovanie a rozhodnutie veci (viac ako dvanásť mesiacov), ako aj v období od 19. apríla 2003, keď žalobcom uplynuli

lehoty na zaplataenie súdneho poplatku stanovené v opakovaných výzvach okresného súdu vypravených 28. marca 2003, do 12. januára 2004, keď okresný súd uznesením č. k. 9 C 31/98-28 predmetné konanie voči žalobkyni v II. rade a žalobcovi v III. rade zastavil (takmer deväť mesiacov).

Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu nemožno dostatočne odôvodniť nezaplataením súdnych poplatkov pri podaní návrhu na začatie konania, ako argumentuje okresný súd, pretože uvedená skutočnosť žiadnym spôsobom nebránila okresnému súdu vyzvať žalobcov (spolu s riadnym poučením o následkoch nezaplataenia poplatku) na jeho zaplataenie bezprostredne po postúpení veci krajským súdom (13. marca 1998), teda podstatne skôr, než sa tak naozaj stalo, a v prípade jeho nezaplataenia vyvodit' z tejto skutočnosti príslušné právne dôsledky. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že pre účely posúdenia a rozhodnutia o predloženej ústavnej sťažnosti nepovažoval za potrebné (vzhľadom na osobu sťažovateľa, ktorou je žalobca v I. rade v posudzovanom konaní, ako aj s ohľadom na samotný predmet predloženej ústavnej sťažnosti) bližšie sa zaoberať otázkou zaplataenia súdneho poplatku žalobcami a s ňou súvisiacou otázkou opodstatnenosti uznesenia okresného súdu č. k. 9 C 31/98-28 z 12. januára 2004, ktorým predmetné konanie voči žalobkyni v II. rade a žalobcovi v III. rade zastavil.

Okrem už uvedených období nečinnosti okresného súdu v posudzovanom konaní nesmeroval jeho procesný postup podľa názoru ústavného súdu plynulo k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania ani v obdobiach od 4. apríla 2002 do 26. augusta 2002 (viac ako štyri mesiace) a od 25. októbra 2002 do 28. marca 2003 (päť mesiacov). Ide o obdobia, v ktorých boli súdnou kanceláriou realizované pokyny zákonnej sudkyne (v prvom prípade jej pokyn zo 4. apríla 2002 na doručenie podanej žaloby žalovanému spolu s výzvou na vyjadrenie k veci a súčasne vyžiadanie podkladov od Katastrálneho úradu v Košiciach, v druhom prípade išlo o pokyn zákonnej sudkyne z 25. októbra 2003 na opätovné vyzvanie žalobcov na zaplataenie súdneho poplatku). Doba viac ako štyroch mesiacov v prvom prípade a približne piatich mesiacov v druhom prípade nezodpovedá technickej a časovej náročnosti procesných úkonov, ktoré mala súdna kancelária na základe pokynov zákonnej sudkyne realizovať. Ústavný súd považoval za akceptovateľné vzhľadom

na povahu a náročnosť realizovaných procesných úkonov v oboch uvedených prípadoch obdobie maximálne jedného mesiaca. Zostávajúcu dobu (spolu siedmich mesiacov) preto posúdil ako obdobie, v ktorom dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku neefektívneho procesného postupu okresného súdu.

Ústavný súd dospel k záveru, že obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (spolu päťdesiatšesť mesiacov) je potrebné kvalifikovať ako obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní. V dôsledku uvedených zbytočných priet'ahov spolu so zbytočnými priet'ahmi spôsobenými neefektívnym procesným postupom okresného súdu v predmetnej veci bolo porušené (bod 1 výrokovej časti nálezu) základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 193/03, III. ÚS 241/03).

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. S'ťažovateľ sa svojou s'ťažnosťou takéhoto výroku vo vzťahu k okresnému súdu domáhal.

Pretože ústavný súd zistil, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby (po rozhodnutí odvolacieho súdu o odvolaní žalobcu v III. rade proti rozhodnutiu o zastavení konania) vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ, voči ktorému konanie nebolo zastavené, nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

3. S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel v dôsledku neprimeranej dĺžky konania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 50 000 Sk (bod 3 výroku tohto nálezu). Táto suma zohľadňuje charakter zbytočných priet'ahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na finančné zadost'učinenie nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

Pri posúdení intenzity nemajetkovej ujmy sťažovateľa prihliadal ústavný súd okrem dĺžky posudzovaného konania a zistených zbytočných priet'ahov (spolu päť rokov a tri mesiace) na jednej strane aj na predmet samotného konania a na skutočnosť, že sťažovateľ, hoci len v obmedzenom rozsahu, prispel taktiež k predĺženiu celkovej doby konania nezaplatením súdneho poplatku pri podaní návrhu. K sťažovateľovej argumentácii obsiahnutej v podaní zo 14. mája 2004 týkajúcej sa dôsledkov nečinnosti okresného súdu v období od 19. apríla 2003 do 12. januára 2004 ústavný súd uvádza, že tieto námietky sa týkajú práv a právom chránených záujmov žalobcov (možnosti reklamovať nedoručenie zásielok, ktorými mali zaplatiť súdny poplatok, okresnému súdu), ale nie sťažovateľa samotného. Z hľadiska rozsahu a závažnosti nemajetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľovi na ne teda ústavný súd nemohol prihliadať.

4. Sťažovateľ žiadal prostredníctvom svojho právneho zástupcu priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa uplatnil trovy právneho zastúpenia podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len

„vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za tri úkony právnych služieb (prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a 2 x písomné podanie vo veci samej) vo výške 13 902 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety, § 16 ods. 1 písm. a) a c), § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z.

Predmetom konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je ochrana základných ľudských práv a slobôd. Predmet tohto konania je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Ústavný súd dospel k záveru, že uplatnená náhrada trov konania z hľadiska výšky trov právneho zastúpenia v danom prípade neprevyšuje sumu prípustnú podľa platných právnych predpisov. Všetky úkony právnych služieb uplatnené právnym zástupcom sťažovateľa boli realizované v roku 2004. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk a hodnota režijného paušálu 136 Sk. Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške požadovanej právnym zástupcom sťažovateľa, t. j. vo výške 13 902 Sk (bod 4 výroku tohto nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2004